

Notitie Tijdelijke Invulling Braakliggende Locaties

Inleiding

Binnen Enschede liggen verscheidene plekken al geruime tijd braak: plekken worden niet of nauwelijks onderhouden, zwerfafval en onkruid tieren welig en het ziet er erg rommelig uit. Omwonenden en passanten ergeren zich aan deze verloedering van de stedelijke ruimte.

De meeste van deze locaties liggen geruime tijd te wachten op een nieuwe invulling. In de tussentijd gebeurt er echter niets en laten gemeente en ontwikkelaars ze gewoon braak liggen, met als gevolg dat het aangezicht van de stad eronder lijdt. Nadat een pand gesloopt is heeft men meestal als houding "gras inzaaien en een hek eromheen", waarna er over een periode, die meerdere jaren kan duren, niet meer naar de plek wordt omgekeken. In enkele gevallen wordt een locatie ingericht als tijdelijke parkeerplaats, maar ook dan wordt er meestal geen enkele aandacht besteedt aan de uitstraling van het terrein.

Met een kleine moeite en beperkte middelen is het echter mogelijk deze plekken een fleurig en vrolijk aanzicht te geven en een functie te geven in de buurt als bijvoorbeeld plantsoen of speelplek. Net zolang tot de definitieve plannen voor de locatie worden uitgevoerd.

Met deze notitie willen we bestuurders en ambtenaren ideeën aanreiken om dergelijke locaties een tijdelijke invulling te geven, zodat omwonenden er gebruik van kunnen maken en de uitstraling van Enschede als groene stad wordt versterkt. De notitie richt zich in eerste instantie op de braakliggende terreinen in de binnenstad (binnensingelgebied). De voorgestelde aanpak en ideeën kunnen zonder meer ook worden toegepast in de overige stadsdelen.

Deze notitie is opgesteld door de werkgroep Fysiek van GroenLinks Enschede. Voorafgaand is in september 2007 een fietstocht georganiseerd langs een tiental braakliggende locaties rond de binnenstad. Diverse ideeën die toen zijn geopperd zijn in deze notitie terechtgekomen.

Locaties binnenstad

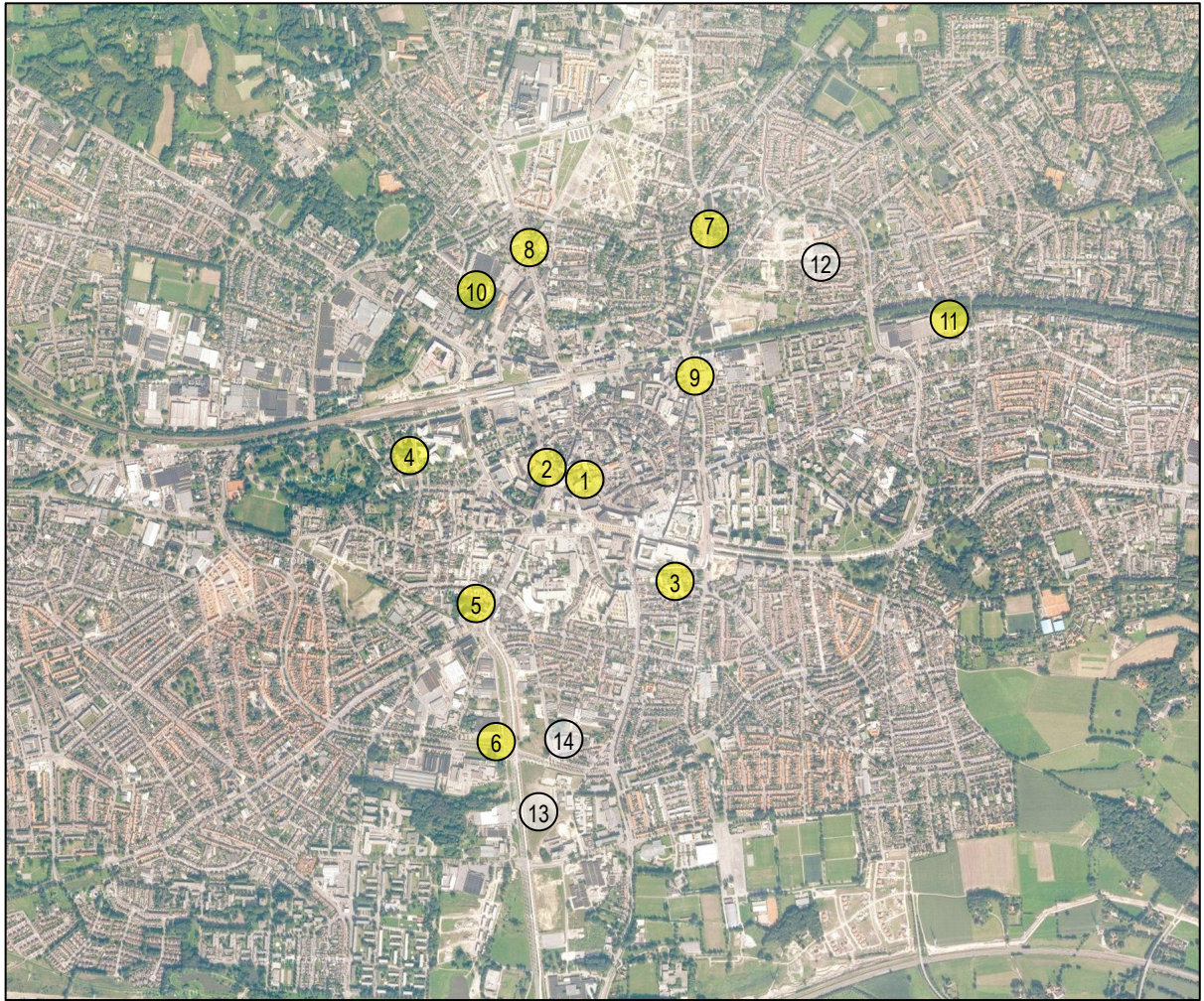
Een korte inventarisatie leert dat er binnen de singels een tiental locaties zijn te vinden die gedurende langere tijd braak liggen en/of nauwelijks worden onderhouden. Een deel van deze locaties ligt direct langs de invalswegen en worden daardoor door grote aantallen verkeersdeelnemers, waaronder veel bezoekers van de stad, gezien.

Het gaat o.a. om de volgende plekken:

1. Pijpenstraat, tegenover bibliotheek (langdurig braakliggend)
2. Drieborgh-locatie, tegenover politiebureau (tijdelijke parkeerplaats)
3. Ledeboer-terrein, tussen Ledeboerstraat en Spelbergsweg
(langdurig braakliggend, bouwplan onzeker en laat lang op zich wachten)
4. Kortenaerstraat, tijdelijk parkeerterrein Saxion
5. Blekerstraat/Haaksbergerstraat, ten noorden van Zuiderspoorflat
(langdurig braakliggend, bouwplan laat lang op zich wachten)
6. Parkeerterrein Praxis, hoek Zuiderval/Varviksingel (zeer slecht onderhoud)
7. Hoek Lasondersingel / Oldenzaalsestraat (langdurig braakliggend)
8. Deurningerstraat, tegenover Aldi (braakliggend, geen bouwplan bekend)
9. Oldenzaalsestraat, groenstrook nabij Polaroid (rommelige aanblik)
10. Boddenkampstraat / Kottendijk rondom busgarage Connexxion
(langdurig braakliggend, 'oerwoud' in de stad)
11. Lage Bothofstraat, tussen Zwarte Markt en Oostveenweg
(langdurig braakliggend, bouwplan laat lang op zich wachten)

Daarnaast zijn er ook een aantal herstructureringslocaties waar delen geruime tijd braak liggen. Door de complexiteit van dergelijke projecten en het ontwikkelen in fases zal het veelvuldig voorkomen dat bepaalde plandelen geruime tijd braak liggen. Dit terwijl er soms direct naast deze lege plekken al of nog wordt gewoond. Het geven van een tijdelijke functie aan dergelijke plekken zal standaard moeten worden meegenomen in een herstructureringsproces, zodat blijvende bewoners en nieuwe bewoners een zo aantrekkelijk mogelijke woonomgeving hebben.

12. Laares
13. Zuiderval
14. Bleekweg, Getfertweg en hoek Getfertweg / Sumatrastraat

kaart: overzicht locaties binnenstad

Burgers betrekken

Met beperkte middelen is het mogelijk de verschillende locaties een tijdelijke invulling te geven en daarmee de uitstraling en leefbaarheid rondom deze plekken sterk te verbeteren. Te denken valt bijvoorbeeld aan het inzaaien van kruiden en bloemen, het aanleggen van een speel- of trapveld of het laten inrichten door kunstenaars.

Belangrijk is het betrekken van buurtbewoners bij het invullen van de locaties. Zij zijn degenen die het meest geconfronteerd worden met de slechte bestaande situatie en ook degenen die het beste weten welke behoefte er in de buurt leeft: bijvoorbeeld een speelplek voor jongeren of juist een parkje voor ouderen om te kunnen zitten en bij te praten.

Door gebruik te maken van actieve buurtbewoners, vrijwilligers en kunstenaars kunnen ook de kosten in de hand worden gehouden. De gemeente kan dan faciliterend optreden bij de aanleg en (een deel van) het onderhoud voor haar rekening nemen. Ook is het zeker het onderzoeken waard in hoeverre aan eigenaren (ontwikkelaars) die erg lang wachten met het ontwikkelen van hun grond een bijdrage kan worden gevraagd voor het tijdelijk inrichten en onderhouden van hun terrein.

Proces

- Gemeentelijke gronden

Indien een stuk grond in gemeentelijk eigendom langer dan een jaar braak komt te liggen, dan dient de gemeente (stadsdeelbeheer) omwonenden uit te nodigen om samen te komen tot een plan voor tijdelijke invulling. De gemeente stelt daarbij kennis en benodigde hulpmiddelen beschikbaar. Indien een vrijwilliger, kunstenaar of bedrijf (bijvoorbeeld tuincentrum) zich aanbiedt om het inrichten op zich te nemen dan zal de gemeente erop toezien dat de inrichting volgens plan verloopt. In andere gevallen zal de gemeente zelf zorg dragen voor de tijdelijke inrichting. In alle gevallen is de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van haar eigen gronden.

- Particuliere gronden

Zodra een slooiaanvraag wordt ingediend voor een perceel aan de openbare weg zou de gemeente moeten informeren welke plannen de eigenaar heeft met het terrein en op welke termijn de nieuwe ontwikkeling wordt verwacht. Indien de verwachte termijn tussen sloop en nieuwbouw meer dan een jaar bedraagt dient de gemeente de eigenaar aan te sporen tot het tijdelijk inrichten van het terrein. Dit geldt tevens indien er nog geen definitief bouwplan aanwezig is, en er dus geen zicht is op de termijn tot herontwikkeling.

Indien de eigenaar / ontwikkelaar niet wenst te zorgen voor een nette inrichting van haar terrein dan moet de gemeente dit dwingend kunnen opleggen dan wel zelf samen met buurtbewoners een plan ontwikkelen en de kosten voor de uitvoering neerleggen bij de eigenaar / ontwikkelaar.

Ideeën voor tijdelijke invulling

Hieronder volgen een aantal verschillende ideeën voor tijdelijke invulling van één of meer locaties. Deze ideeën dienen als voorbeeld en inspiratie voor de daadwerkelijke invulling, waarbij omwonenden betrokken dienen te worden.

A. Groene Loungeplek (geschikt voor locaties 1,2,5,7,8)

Het inrichten van het terrein tot parkje, al dan niet met zitmogelijkheid. De gemeente zorgt voor beplanting (bloemen, kruiden, heesters dan wel zaden). Het inrichten kan gebeuren samen met omwonenden.

B. Bloemenzee (geschikt voor alle locaties)

Neem het motto "Kleur de Stad" letterlijk en zaai kleinere braakliggende locaties in met een selectie aan kleurrijke bloemen. De plek zal er letterlijk van opfleuren.

C. Kruidentuin (geschikt voor locaties 5,8,10,11)

Zaai de locatie in met een selectie veel gebruikte kruiden en geef omwonenden de mogelijkheid deze te plukken en gebruiken.

D. Inrichting door particulier (groen-)bedrijf of tuincentrum (geschikt voor locaties 6,7,8,9)

Geef een locatie in beheer aan een groenbedrijf of tuincentrum en laat hen het terrein inrichten met daarbij de mogelijkheid een reclame-uiting te plaatsen. Vraag bij voorkeur meerdere bedrijven naar hun ideeën en kies het beste plan uit.

E. Inrichting door kunstenaars (geschikt voor locaties 1,2,6,7,8)

Geef één of een groep kunstenaars de mogelijkheid een terrein in te richten met eigen kunst. Erg interessant zou de optie kunnen zijn om enkele gebieden aan te wijzen die verschillende kunstenaarsgroepen roulerend kunnen gebruiken om zich aan de stad te presenteren. Een andere mogelijkheid is om samen met Artez een aantal plekken te beheren waar studenten hun werk kunnen tonen.

F. Speelplek

(geschikt voor locaties 3,5,10,11)

Het aantal speelmogelijkheden voor kinderen en jongeren is niet overal in de stad even groot. Ook de speeltuinen zijn niet gelijkmatig over de stad verdeeld. Sommige braakliggende locaties lenen zich uitstekend voor een speel- of trapveld. Andere ook prima om als speeldernis te gebruiken: een plek waar kinderen op natuurlijke wijze tussen de bomen en planten kunnen spelen en ravotten, maar bijvoorbeeld ook hutten bouwen.

G. Honden ren- en speelplek

(geschikt voor locaties 5,10,11)

Binnen de stad bevinden zich zeer weinig plakken waar mensen hun hond even kunnen laten rennen. Buiten de stad zijn deze mogelijkheden er meer, maar niet iedereen beschikt over een auto om daarheen te gaan. De grotere braakliggende terreinen zouden hiervoor prima geschikt zijn, en zeker in een behoefte voorzien.

H. Adopteren door scholen

(geschikt voor locaties 3,5,7,8,11)

Laat verschillende (basis-)scholen een plekje adopteren dat door één of enkele klassen kan worden beheerd.

Door schooljeugd actief te betrekken bij het inrichten en onderhouden van een groenplek geef je de jeugd inzicht in de planten en dierenwereld, de seizoenen en besef voor natuur en milieu. Daarnaast zullen veel kinderen het ook gewoon leuk vinden om een stukje groen te mogen beheren en vooral om te zien hoe door henzelf gezaaide planten zich ontwikkelen. Verschillende lessen over planten, dieren, natuur, landbouw, etc. kunnen aan het schoolplantsoentje worden opgehangen.

I. Tijdelijk verbouwen van gewassen (o.a. koolzaad, zonnebloemen, vlas)

(geschikt voor locaties 5,11 en alle herstructureringswijken)

Grotere plekken die minimaal een jaar braak liggen kunnen worden ingezaaid met bijvoorbeeld koolzaad of andere gewassen die zowel kleurrijk bloeien als nuttige producten leveren. Het tijdelijk inzaaien van lege plekken in de Laares (es=landbouwgrond) met koolzaad levert wat biobrandstof of, maar minstens zo belangrijk, laat aan iedereen zien dat Enschede zich bezig houdt met het milieu en confronteert bewoners en voorbijgangers hiermee. Ook kunnen klassieke landbouwgewassen worden gezaaid (tarwe, rogge) om voor voorbijgangers de kennis over landbouw en geschiedenis van de streek te versterken. Natuureducatie en agrarische organisaties kunnen hierbij een rol krijgen.

Een stuk grond dat een jaar braak ligt levert sowieso niets op, door inzaaien kan wel enig rendement worden gehaald, al is het maar gewaarwording van voorbijgangers.